

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Objectiones pro reali prvsentiâ rerum in Æternitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

propositio; vera tamen si denotet durationem æternitatis Dei. Unde tandem aiunt, res omnes semper coexistere æternitati, seu esse æternitati præsentem, & hoc modo à Deo cognosci. Primus hunc philosophandi modum absolute tradidit Cajetanus, ut ipse testatur, quem ait mundo antea notum non fuisse; imò se quoque eum per quindecim annos ignorasse affirmat, & tribus tantum diebus antequam commentarium in hunc articulum scriberet, novâ subito obortâ luce, sibi primò in mentem venisse affirmat: cum tamen, licet non tam fidenter, multis ante Cajetanum annis, hanc ipsam doctrinam tradidisset Capreolus. Neque hoc latuit Cajetanum, ut ostendit Erice hic, d. 6. c. 4. num. 54. Cajetanum sequuntur recentiores Thomistæ, quibus adjungit se P. Granada hic, d. 3. & 4. Citatur etiam à nonnullis Molina, sed immeritò.

Quis hunc philosophandi modum primus excogitaverit.

III.

Res non alio modo, quam objectivè, sunt Deo in æternitate præsentem.

Dicendum tamen cum aliis omnibus, res in nullâ reali existentia, sed ad summum objectivâ, esse Deo præsentem ab æterno, sed eâ solùm de causâ dicuntur præsentem æternitati, quia à Deo ab æterno clarè cognoscuntur in suâ differentiâ temporis existentiæ, vel quòd quando in suo quæque tempore existunt, totam Dei æternitatem sibi habeant præsentem; ita omnes fere Auctores nostri, Suarez in Opusculo de Scientia Dei, cap. 7. Valquez d. 54. cap. 3. Valentia hic, punct. 5. Arrubal disp. 47. Tannerus 1. part. disp. 2. quæst. 8. dub. 6. num. 11. Arriaga hic, disp. 20. sect. 3. Erice disp. 6. citatâ, c. 4. citans Halensem, S. Bonavent. Scotum, Durandum, Gabrielem, & alios.

IV.

Max. S. Thomæ circa præsentiam rerum in æternitate.

Ibidem etiam ostendit Erice, esse hoc ad mentem sancti Thomæ, cum antiquissimi quique Thomistæ, ut Ægidius Romanus D. Thomæ auditor, Hervæus, Vega, Sylvester, & alii passim hoc modo S. Thomam explicent, ut propterea solùm velit Deum cognoscere res ut præsentem suæ æternitati, non quòd ab æterno eidem præsentem sint, sed quòd æternaliter, seu ab æterno feratur Dei cognitio in omnes rerum præsentialitates, quæ suo tempore existunt, & coexistunt æternitati Dei. Dicunt itaque, solùm velle S. Thomam, res omnes esse præsentem Deo, ut eas intuenti, seu objectivè: quo modo, inquit, omnia sunt Deo præsentia, non solùm quoad quidditativas earum rationes, seu essentias, sed etiam quoad actuales existentias. Hoc expressè docuit S. Thomas hac quæst. 14. a. 3. Idem alibi sæpè affirmat, dicens, creaturas non esse omnino ab æterno, nisi in Deo, cognosci tamen à Deo ab æterno res omnes in propriis naturis, & alia hujusmodi.

V.

Impugnatur modus loquendi, quo creaturæ dicuntur Deo ab æterno coexistere.

Ratio demum videtur clara: si enim per existere creaturas ab æterno, & Deo coexistere, intelligatur solùm eas, quando creantur, existere in totâ indivisibili æternitate Dei, hoc nullus negat: sed est impropriissima loquutio; cum existere res ab æterno, secundum communem omnium conceptum, aliud significet, nullum scilicet fuisse instans temporis imaginarij, aut quod res illæ non fuerint. Deinde, nisi hoc asseratur, dici nequeunt Deo coexistere ab æterno, cum coexistentia dicat duorum existentiam, simul pro eâ duratione pro qua affirmantur coexistere, exercitam.

VI.

Non est idem creaturas coexistere æternitati Dei, & esse ab æterno.

Si autem per creaturas existere ab æterno, intelligatur, verè eas habuisse existentiam aliquam realem extra Deum ab æterno, ratione cujus dicantur Deo ab æterno coexistere, hoc non solùm falsum est, sed contra fidem. Non est ergo idem coexistere æternitati Dei, & coexistere Deo ab æterno: hoc quoniam, præter conjunctionem crea-

turæ in existentia cum æternitate Dei, quod fit quandocunque res aliqua existit in suâ differentiâ temporis (tota quippe Dei æternitas existit singulismomentis) dicit, inquam, ulterius, realem creaturæ existentiam, ac Dei æternitatem fuisse ante omne tempus, vel verum, vel imaginarium conjunctionis, quod tamen, ut dixi, salvâ fide asserere nemo potest.

Respondent, non existisse res ab æterno per durationem propriam, sed per hanc durationem extrinsecam æternitatis Dei. Sed contra, nam sicut non potest res existere verè & realiter per existentiam extrinsecam, ita nec durare, imò durare (si loquamur de verâ duratione, & non solùm de objectivâ, seu in representatione) supponit existentiam, & à fortiori hoc supponit coexistentiam, quæ est duorum in certo aliquo loco, vel tempore existentia, & conjunctio.

Confirmatur primò: quantumcunque fuerit ab æterno tota existentia, & duratio, seu æternitas Dei, illi nihilominus non fuit tunc conjuncta entitas creaturæ, utpote quæ ab æterno non fuit: unde tunc solùm conjungitur creatura æternitati Dei, quando producitur. Confirmatur secundò: licet Petrus existens Leodii sit verè præsens localiter toti immensitati Dei, non tamen propterea coexistit localiter Deo Romæ, esto non minus eadem tota immensitas Dei sit Romæ, quæ est Leodii, quàm æternitas tota, quæ est in hoc instante, fuerit ab æterno. Sicut ergo hic propter indivisibilem entitatem immensitatis Dei, & diffusam essentialiter per omne spatium, & entitatem Petri ei correspondentem in uno loco, requiritur ulterius ad hoc ut dicatur ei correspondere Romæ, vel ubique, ut habeat realem ubicationem propriam Romanam, aut realiter statuentem illum ubique ita ut Petrus hodie existens dicatur, fuisse heri, aut ab æterno, & semper præsens Deo, habere debet durationem propriam, per quam existit heri, aut ab æterno, & semper. Confirm. tertio: videtur siquidem implicatio in terminis, dicere aliquid realiter coexistere alteri, vel loco, vel tempore, nisi realiter utrumque existat.

Hinc infeto, simpliciter verum esse, res creatas tunc primùm incipere esse præsentem æternitati Dei, quando primùm existunt, dicique etiam posse respectu illius, præteritas & futuras. Æternitas tamen Dei, licet dici possit fuisse heri, & cras etiam duratura, non tamen rectè asseruerit quisquam, eam esse præteritam, aut futuram respectu ullius temporis, si propriè loquamur; cum præteritum sonet habuisse aliquando esse, & jam amplius non habere; futurum verò, jam non habere esse, sed postea habiturum: quæ luce clarius est æternitatis Dei non competere.

SECTIO QUARTA.

Objectiones pro reali præsentia rerum in æternitate.

OBJECTES primò; nunc, & ab æterno Deus est præsens Anti-Christo; ergo & Anti-Christus nunc, & ab æterno est præsens Deo: antecedens probatur; tota enim forma per quam Deus est præsens Anti-Christo, existit nunc, & existit ab æterno, nempe ipsa entitas Dei. Resp. negando antecedens: ad probationem dico, esse rem aliquam alteri præsentem, duo in conceptu suo involvere, intrinsecam scilicet entitatem rei

VII.
Existere nunc quæm creaturam per æternitatem Dei.

VIII.

Sicut res, sens tota immensitati Dei non est nisi que, seu mensura, nec coexistit toti æternitati, est una.

IX.

Creaturæ dici possunt præteritas & futuras respectu æternitatis Dei, non dicitur.

I.
Neque hic modus Dei, neque Deus huic mundo fuit præsens ab æterno.

rei illius, quæ est præsens, & entitatem alterius cui præsens redditur, estque denominatio partim intrinseca, partim extrinseca: idem quippe est esse alteri præsentem, atque eidem coexistere: coexistentia autem ut sæpe dixi, est duorum existentia. Quod respondere etiam debent adversarii de coexistentia seu presentia unius respectu alterius in ordine ad locum: & simili planè forma, ut supra ostendi, probaretur Petrum esse ubique.

II. *Diversa denominationes, tum respectu loci, tum temporis.*

Verum est quidem, aliquas denominationes nec respectu loci, nec temporis, requirere presentiam utriusque, seu conjunctionem in eodem loco, aut tempore, imò petunt contrarium, qualis est denominatio prioris, posterioris, absentis, distantis, &c. sed hæc nihil pro adversariis, sed contra eos faciunt potius: sicut enim denominatio absentis sive respectu loci, sive temporis, petit disjunctionem duorum, ita denominatio presentis, cum sit opposita, petit eorum conjunctionem.

III. *Dices, nisi res Deo coexistant ab aeterno, varia propositiones, quæ ad omnibus consensum vera, non erunt vera.*

Objicies secundò: Hinc sequi contra dicta superius, propositiones de futuro contingente non esse determinatè veras aut falsas: probatur sequela, veritas enim, cum, ut in Logica diximus Disp. 4.4. sect. 3. non sit sola propositio, sed etiam objectum, seu denominatio partim intrinseca, partim extrinseca, propositio qua quis hodie exempli gratiâ, dicit, *Petrus cras peccabit*, non potest hodie esse vera, non enim existit hodie tota essentia veritatis, quæ secundum nos, partim consistit in objecto, quod tamen non existit: ergo propositio jam est solum inadæquatè, seu partialiter vera; ergo si res non erant ab aeterno, actus quo Deus judicabat Petrum tali instanti peccaturum, non erat ab aeterno determinatè verus.

IV. *Scientia Dei est adæquatè vera ab intrinseco.*

Sed contra primò: hæc enim objectio locum non habet in scientia Dei, quæ, secundum communioem sententiam, est adæquatè vera ab intrinseco, & essentialiter. Idem etiam affirmant multi de actibus fidei, & visionis beata: Unde hæc difficultas ad summum urget in actibus merè naturalibus incertis de illis objectis futuris, quæ ignoramus, vel quibus probabiliter tantum assentimur. Quoad hos ergo actus, quando dicimus propositionem de futuro contingente esse determinatè veram, non intendimus significare totam ejus veritatem tam formalem quam objectivam, in qua consistit ejus veritas, existere quando profertur propositio, sed solum esse tunc denominatè, quòd tunc existat veritas formalis seu entitas actus, quæ denominari potest jam vera, quia enunciat sicut objectum, non quidem jam est, sed cras erit.

V. *Quando propositio de futuro est vera.*

Et hoc argumentum æquè urget adversarios: inquiri enim, si jam non sit propositio illa vera, quando erit vera? Dicunt, cras quando existit objectum. Contra, quando cras existit objectum, non existit propositio; ergo tunc non potest esse vera: veritas enim supponit esse. Deinde, idem est in propositione de præterito, ut si quis jam dicat, *Adamus comedit pomum vetitum. Ante tot dies, menses, aut annos fuit eclipsis Solis, vel Lune, &c.*

Quid de veritate propositionis de præterito dicendum.

Sicut ergo in his, ut propositio nunc sit vera, non requiritur ab adversariis, ut veritas objectiva nunc existat, sed tantum formalis, & ut objectiva fuerit; ita è contra ut propositio de futuro sit nunc vera, solum requiri potest, ut veritas formalis seu propositio nunc existat, & objectiva sit suo tempore futura, eo scilicet tempore, pro quo affirmat propositio; hoc enim sufficit, ut actus enunciet sicut res est, sitque conformis in representando objecto in essendo, & consequenter ut

sit, seu denominetur verus. Quare si quis hodie dicat, *Cras pluet*, quando homines cras vident pluere, dicunt illum heri dixisse verum; ergo omnes nunc judicant actum, quo heri id enunciat, tunc fuisse verum.

Quòd verò denominari aliquid nunc possit ab eo quod nunc non est, sed postea erit, patet in variis exemplis, ut in denominatione prioris; res enim denominatur prior aliâ, à re quæ jam non existit, sed postea existet. Unde sicut propositio, qua hodie dicit quis *Cras pluet*, nunc denominatur prior pluvia crastinâ ab ipsamet pluvia cras futura, ita & nunc ab eadem denominari potest vera.

VI. *Denominari aliquid nunc potest ab eo quod nunc non est.*

Ad pleniorè verò horum omnium notitiam, advertendum, veritatem duplicem esse, formalem & causalem, seu radicalem. Formalis, de quâ hic loquimur, ut plurimum sita est in denominatione extrinseca ab objecto, saltem in actibus creatis, & naturalibus, præsertim de futuris contingentibus: multi enim affirmant quando propositio est de objecto necessario, esse eam per se intrinsecè adæquatè veram; ut in his & similibus propositionibus contingere aiunt, *Homo est rationalis, Leo est rugibilis, &c.* Et sanè quoad multas propositiones, certum videtur, ut cum actus inadæquatè saltem reflectit supra se, de quo dixi Disputatione 19. de Anima, sectione tertiâ, tum enim est quoad hoc verus ab intrinseco; nihil siquidem est magis intrinsecum quàm idem sibi: utrum autem dari possit actus in creatis totaliter reflectens supra se, & consequenter adæquatè hoc sensu verus ab intrinseco, non satis convenit inter Philosophos, & nostrâ in præsentem nil refert. In divinis quidem actus quo Deus cognoscit se, & suas perfectiones intrinsecas, est hoc modo verus ab intrinseco, licet si sumatur actus Dei in totâ latitudine, non sit hæc ratione adæquatè reflexivus supra se, cum idem realiter actus qui representat Deum, representet etiam creaturas possibles, imò & impossibiles, adæque omnia.

VII. *Veritas formalis, & causalis.*

Quoad propositiones sunt per se adæquatè intrinsecè vera.

Causalis, seu radicalis veritas in actu nihil est aliud, quàm vis quedam actui indita ad ponendum id quod significat, & efficiendi se pro aliquo posteriori verum formaliter, ab existentia extrinsecâ objecti. Hæc veritas fere non cadit nisi in propositiones de præsentem, nam quoad propositiones de præterito, certum est, non posse eas habere hanc vim; nec enim actus hodie existens, & affirmans Solem heri luxisse, potest hesternam Solis lucem efficere, utpote quæ jam perit. Nec etiam efficere potest propositio objectum futurum, seu postquam actus desit, nisi ad summum moraliter.

VIII. *Causalis, seu radicalis veritas quid sit.*

Solis ergo propositionibus de præsentem propriè competere potest veritas causalis, ut si miraculosè indita sit vis alicui propositioni efficiendi suum objectum. Sic Deo dante, in Tractatu de Eucharistiâ ostendam, hanc propositionem, *Hoc est Corpus Christi meum*, quæ est forma, quâ hoc Sacramentum perficitur, non operari ut veram, sed solum ut significativam, & efficere se pro aliquo posteriori signo veram, efficiendo scilicet corpus Christi sub speciebus panis. Idem esset, si Deus per potentiam absolutam, actum intellectus alicujus hominis, vel Angelj, quo diceret *pluit*, elevare vellet ad producendam pluviam, quoties id assereret; tunc enim propositio illa mentalis in primo signo, seu in quantum est affirmatio pluvie, esset vera causaliter seu radicaliter, & in actu primò; in secundo autem signo, ubi jam pluviam produxit, esset vera formaliter, & in actu secundo.

IX. *Natura veritatis causalis magis in partem veri declaratur.*

X. Dicitur, Aternitas Dei actu correspondet omni tempori.

Objicies tertio: Aternitas Dei actu completur præterita, præsentia, & futura; est quippe duratio Dei actu infinita: ergo non minus correspondere debet omni tempori, quam immensitas omni loco; neque hoc habere debet successivè, ita scilicet, ut hodie correspondeat & coexistat huic diei, cras sequenti, & sic deinceps; hoc enim modo non erit duratio actu infinita, seu actu durans infinitè, sed paulatim in duratione crecet, quod dici non potest: ergo actu correspondet, & coexistit omni tempori.

XI. Aternitas dicitur modis à Theologis soler.

Ad solutionem notandum, Aternitatem sumi dupliciter; vel pro infinito quodam spatio temporis imaginarii, tam à parte antè, quam à parte post, & in hoc tempore imaginario sunt omnia quæ durant, non minus quam res omnes quæ existunt, sunt in spatio imaginario loci. Secundò, & magis proprie sumitur aternitas à Theologis, ut à S. Thoma hic, quæst. 10. art. 1. ex Boëtio, lib. 3. de Consolatione, prosâ 2. quòd sit *Interminabilis vite beata tota simul & perfecta possessio*. Hæc, inquam, est aternitas propriissimè sumpta, seu ipsa inæcreata Dei aternitas, quæ indivisibilis est, & tota simul, ipsa nempe substantia Dei, qui, quidquid est, simul est ac semper. Hæc itaque aternitas essentialiter est determinata ad coexistendum omni tempori, seu aternitati illi extrinsecæ, infinitati temporis imaginarii, tam à parte antè, quam à parte post.

XII. Quo pacto Aternitas Dei, omnia in se tempora completatur.

Per hæc, facilis est responsio ad argumentum: dico itaque, aternitatem Dei continere omnia tempora, non actu & formaliter eis jam coexistendo, sed virtualiter, quatenus videlicet ex sua natura essentialiter est determinata ad iis, prout successivè fluunt, coexistendum. Sicut enim in hoc sita est natura Immensitatis, non ut in omnibus locis omni spatio locali coexistat, sed ut essentialiter sit determinata ad coexistendum omni spatio, non similitate spatii, sed sui; ita & Aternitas similitate sui determinata est ad correspondendum omni tempori, non similitate temporis.

Dicitur nequit Deus plus hodie durasse, quam heri.

Licet autem Deus heri non coexistit hodierno diei, non tamen dici potest hodie plus durasse, quia duratio Dei sita est in intrinsecâ illa determinatione ad coexistendum omni tempori, quæ eadem est heri, & hodie, & ab aeterno: sicut baculus fixus ad ripam, vel in medio præterlabentis fluminis; vel, ut magis appositè fortè Molina, ut centrum in medio circuli, circa illud successivè, & per partes ducti.

XIII. Non afferunt Patres, Deo omnia ab aeterno esse præsentia.

Ad auctoritatem Patrum dico, eos non tam affirmare, omnia Deo esse præsentia, quam nihil ei esse præteritum, aut futurum: cujus rationem reddunt aliqui, quòd præteritum & futurum dicant successivè in esse, inter ea quæ sibi sunt præterita, & futura, ita ut unum esse incipiat post aliud, & fuerit antequam aliud inciperet, quæ in Deo respectu creaturarum, & è contrâ inveniri non possunt. Secundò dici potest, eos, quando asserunt, nihil Deo esse præteritum & futurum, de intrinsecâ Dei duratione esse locutos. Tertio: de præsentia objectiva: quæ responsio magnum habet fundamentum in S. Augustino, & S. Anselmo, dicentibus Deum habere electos apud semetipsum, non in sua natura, sed in præsentia: quòd etiam ex S. Gregorio & Boëtio ostendit Suarez hoc Opusc. lib. 1. cap. 7. num. 18.

XIV. Quo sensu Patres Deo negare videntur præscientiam, & tantum ei concedere scientiam.

Quando verò Sancti Patres negare Deo videntur præscientiam, & solum concedere scientiam, seu notitiam rerum præsentium, non futurorum; vel volunt non esse in eo præscientiam, qualis est nostra de futuris, nempe conjecturalem, sed certam,

sicut nos habemus de præsentibus, & de iis quæ oculis intuemur, licet infinites nostrâ perfectiorem & certiorum. Vel intelligi possunt, non esse in Deo præscientiam, seu scientiam, quæ ita sit ante existentiam rerum futurarum, ut prius desinat quam illæ existant, & consequenter non sit illis præsens, ut in cognitione nostrâ frequenter contingit. Tandem, dici potest, velle fortassis Patres, esse æquivalenter res omnes præsentibus Deo ab aeterno: perinde quippe est quoad certitudinem & claritatem cognitionis Divinæ de ipsis, ac si etiam ab aeterno omnes extitissent: quæ solutio in re fortè coincidit cum primâ. Quod verò non negaverint Patres Deo præscientiam in omni rigore, quòd particula prædenotet antecedentiam realem scientiæ ad rem scitam, quasi hæc antecedentiam respectu creaturarum Deo nolint concedere, videtur certum, cum concedant ei Prædestinationem, quæ tamen non minus dicit antecedentiam quam præsentiam. Videatur Suarez hoc Opusc. cap. 7. & Arrubal d. 41. ubi fusè & optimè testimonia Patrum declarant.

Res omni Deo sunt æquivalenter præsentibus ab aeterno.

Ad id tandem quod objici posset in propositione hac, *Antichristus nunc coexistit Deo*, aut è contrâ, posse illud nunc significare solum instans seu nunc Aternitatis: dico, non ita se rem habere; nam prout à nobis hæc propositiones concipiuntur, significant coexistentiam duarum rerum in tempore extrinsecò: sicut nec dicere possumus, *Leodium hic coexistit Rome*, quia nimirum in eodem spatio locali non conjunguntur; sed nec Antichristus conjungitur in eodem spatio temporis Deo; ergo. Imò, licet Deus possit dicere, *Londonium mihi correspondet, seu coexistit hic*, designando scilicet spatium Londinense, non tamen *Antichristus nunc mihi coexistit*, quia verè ei nunc non coexistit, imò ne quidem existit.

XV. Quem sensum facit hæc propositio: Antichristus nunc coexistit Deo.

SECTIO QUINTA.

Utrum Deus cognoscat futura contingentia in suis Ideis, aut in decreto, vel supercomprehensione causæ creatæ liberæ.

Quoad primum, Bannez hic, a. 13. Cajet. ibidem, Alvarez Disp. 14. Molina hic, d. 15. Granada 1. p. tract. 4. de Scientia Dei, disp. 4. sect. 3. num. 16. & alii affirmant, Deum futura contingentia in suis Ideis cognoscere. Sed contrâ: Ideæ enim nihil aliud sunt, quam ipsa Dei essentia, vel scientia: cum ergo hæc nullam cum rebus contingentibus habeant connexionem, videri in iis nullo modo possunt. Quòd si quis Scientiam Dei liberam vocare velit Ideam, in hac, fateor, videri poterunt futura contingentia; sed illa prius terminatur ad futura in seipsis, non quidem ex eorum causa, (scientia enim visionis, ut supra diximus, non est causa rerum) sed in quantum jam futura sunt, immediatè cognoscit. Sine autem scientia libera vocanda Ideæ, dicitur Disp. vigesima quintâ.

I. Futura contingentia Dei in suis Ideis cognoscere affirmant multi.

Contraria itaque sententia omnino est tenenda; Deum scilicet in suis Ideis futura contingentia non cognoscere: Ita Suarez Opusc. de futuris conting. lib. 1. cap. 4. Vasquez hic, disp. 65. cap. 1. Tannerus 1. p. disp. 2. q. 6. dub. 7. num. 1. Idem docet Scotus in 1. d. 39. §. *Contra rationes*, quem sequuntur Scotista. Est etiam sententia Nominalium, Ockami, Gregorii, Gabrielis in 1. d. 38. & aliorum.

II. Probabilius est Deum futura contingentia in suis Ideis non cognoscere.

Ratio,